



Aiheenmukainen tutkimusmuistio

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJAN SOVELTAMISALA

Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisala määritellään perusoikeuskirjan 51 artiklassa, jossa määrätään seuraavaa:

”1. – perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltansa mukaisesti ja unionille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.

2. Perusoikeuskirjalla ei laajenneta unionin oikeuden soveltamisalaa aloihin, joilla unionilla ei ole toimivaltaa, eikä anneta sille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä, eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä unionin toimivaltaa ja tehtäviä.”

Unionin tuomioistuin on valvonut unionin oikeuden toimia perusoikeuksiin nähden oikeuskäytännössään, joka koskee eräiden johdetun oikeuden toimien pätevyyttä,¹ ja se on täsmentänyt, että direktiivien kaltaisia unionin oikeuden toimia on välttämättä tulkittava perusoikeuksien valossa.²

Jäsenvaltioiden osalta unionin tuomioistuin on lausunut useissa ennakkoratkaisupyyntöasioissa käsitteestä ”unionin oikeuden soveltaminen” ja esittänyt muun muassa luettelon seikoista, jotka voidaan ottaa huomioon ratkaistaessa, kuuluuko kansallinen säännös tämän käsitteen piiriin.

1 Ks. mm. tuomio 8.4.2014, Digital Rights Ireland ja Seitlinger ym. (C-293/12, EU:C:2014:238, 69 kohta).

2 Ks. mm. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 68 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

I. Perusoikeuskirjan soveltaminen unionin toimielimiin, elimiin ja laitoksiin

Tuomio 20.9.2016 (suuri jaosto), Ledra Advertising v. komissio ja EKP (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701)

Kyproksen tasavalta, jonka valuuttana on euro, oli pyytänyt taloudellista apua Euroopan vakausmekanismilta (EVM)³ sen jälkeen, kun eräät kyseisen jäsenvaltion pankit olivat vuonna 2012 joutuneet vaikeuksiin. Tätä tukea piti antaa sellaisen makrotalouden sopeutusohjelman puitteissa, jonka päätteeksi oli tarkoitus laatia yhteisymmärryspöytäkirja, jonka muun muassa komissio neuvotteli EVM:n nimissä. Kyproksen tasavalta ja EVM allekirjoittivat tällaisen pöytäkirjan 26.4.2013. Pääasian kantajat, joilla oli talletuksia eräissä Kyprokselle sijoittautuneissa pankeissa, nostivat unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jolla vaadittiin yhtäältä kumottavaksi eräitä mainitun pöytäkirjan kohtia ja toisaalta vaadittiin korvausta vahingosta, jota ne katsoivat kärsineensä. Niiden mukaan kyseinen vahinko aiheutui sekä riidanalaisten kohtien sisällyttämisestä yhteisymmärryspöytäkirjaan ja siitä, että komissio ei ole noudattanut velvollisuuttaan valvoa, että kyseinen pöytäkirja oli unionin oikeuden ja erityisesti perusoikeuskirjan 17 artiklan 1 kohdan (omistusoikeus) mukainen. Unionin yleinen tuomioistuin jätti kanteen osittain tutkimatta ja hylkäsi sen osittain perusteettomana, minkä jälkeen kantajat tekivät valituksen unionin tuomioistuimeen.

Siitä kysymyksestä, sovellettiinko perusoikeuskirjaa käsiteltävässä asiassa, unionin tuomioistuin korosti, että vaikka on niin, että jäsenvaltiot eivät sovelle unionin oikeutta EVM:n perustamisesta tehdyn sopimuksen puitteissa, joten Euroopan unionin perusoikeuskirja ei koske niitä tässä yhteydessä, perusoikeuskirja sen sijaan koskee unionin toimielimiä myös silloin, kun ne toimivat unionin oikeusjärjestyksen ulkopuolella.

Unionin tuomioistuin lisäsi vielä, että 26.4.2013 tehdyn kaltaisen yhteisymmärryspöytäkirjan hyväksymisen yhteydessä komission on sekä SEU 17 artiklan 1 kohdan, jossa sille annetaan yleinen tehtävä valvoa unionin oikeuden soveltamista, että EVM:n perustamisesta tehdyn sopimuksen 13 artiklan 3 ja 4 kohdan, joiden mukaan sen on valvottava sitä, että EVM:n tekemät yhteisymmärryspöytäkirjat ovat unionin oikeuden mukaisia, nojalla varmistettava, että tällainen pöytäkirja on perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien mukainen. Unionin tuomioistuin katsoi tuossa asiassa, että sen tehtävänä oli tutkia, oliko komissio – vahingonkorvauskanteiden suhteen arvioituna – myötävaikuttanut kantajien perusoikeuskirjan 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun omistusoikeuden riittävän ilmeiseen rikkomiseen 26.4.2013 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan hyväksymisen yhteydessä (67 ja 68 kohta).⁴

³ Euroopan vakausmekanismin perustamisesta Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Irlannin, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Maltan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan ja Suomen tasavallan välillä Brysselissä (Belgia) 2.2.2012 tehty sopimus. Kyseinen sopimus tuli voimaan 27.9.2012.

⁴ Kyseinen tuomio on esitetty vuoden 2016 vuosikertomuksessa, s. 69.

II. Perusoikeuskirjan soveltaminen jäsenvaltioihin: käsite ”unionin oikeuden soveltaminen”

1. Sovellettavat periaatteet

Tuomio 26.2013 (suuri jaosto), Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105).

Oikeudenkäynnissä oli kyse rikosasiasta, jossa Hans Åkerberg Franssonia syytettiin törkeästä veropetoksesta. Häntä syytettiin virheellisten tietojen antamisesta verovuosien 2004 ja 2005 veroilmoituksissaan, ja syytteen mukaan tästä oli aiheutunut vaara siitä, että valtiolta jää saamatta tuloja tuloveroina ja arvonlisäveroina. Åkerberg Franssonia syytettiin myös työnantajamaksuja koskevien ilmoitusten tekemättä jättämisestä lokakuun 2004 ja lokakuun 2005 väliseltä ajalta, ja syytteen mukaan tästä oli aiheutunut vaara siitä, että työnantajamaksuja jää saamatta.

Verohallinto oli määrännyt Åkerberg Franssonille kahdelta kyseiseltä verovuodelta useita korotuksia eli korotuksia elinkeinotulojen osalta, arvonlisäveron osalta ja työnantajamaksujen osalta. Näihin korotuksiin liittyi korko, eikä niihin ollut haettu muutosta hallintotuomioistuimessa. Syyttäjä perusti teonkuvauksensa samoihin vastaajan antamiin virheellisiin tietoihin, joiden perusteella näitä korotuksia koskeva päätös oli tehty.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohti kysymystä siitä, onko Åkerberg Franssonia vastaan nostettu syyte hylättävä sillä perusteella, että hänelle on jo määrätty seuraamuksia samasta teosta toisessa menettelyssä, koska uudelleen rankaiseminen olisi ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa ja perusoikeuskirjan 50 artiklassa mainitun *ne bis in idem* -kiellon kanssa. Se tiedusteli näin ollen unionin tuomioistuimelta, onko perusoikeuskirjan 50 artiklassa mainittua *ne bis in idem* -periaatetta tulkittava siten, että se on esteenä sille, että henkilöä vastaan nostetaan syyte veropetoksesta silloin, kun hänelle on jo määrätty verotuksellinen seuraamus saman teon eli veroilmoituksessa annettujen virheellisten tietojen perusteella.

Pohtiessaan kysymystä toimivallastaan unionin tuomioistuin muistutti ensinnäkin, että perusoikeuskirjan soveltamisala on jäsenvaltioiden toimenpiteiden osalta määritelty perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Se totesi, että unionin oikeusjärjestyksessä taattuja perusoikeuksia on sovellettava kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin mutta ei muihin tilanteisiin. Unionin tuomioistuin korosti, että tästä syystä se ei voi arvioida perusoikeuskirjan kannalta sellaista kansallista lainsäädäntöä, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Sitä vastoin silloin, kun tällainen lainsäädäntö kuuluu kyseisen oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuimen, jolta on pyydetty ennakkoratkaisua, on esitettävä tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeellisia kansallisen tuomioistuimen arvioidessa kyseisen lainsäädännön yhdenmukaisuutta perusoikeuksien kanssa, joiden noudattaminen sen on varmistettava (17–23 kohta).⁵

⁵ Kyseinen tuomio on esitetty vuoden 2013 vuosikertomuksessa, s. 16.

Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin totesi, että Åkerberg Franssonille määrätty veronkorotukset ja häntä vastaan nostettu syyte liittyvät osittain siihen, ettei hän ollut noudattanut ilmoitusvelvollisuuksiaan arvonlisäverotuksen alalla. Se katsoi yhtäältä, että direktiivin 2006/112/EY 2 artiklasta, 250 artiklan 1 kohdasta ja 273 artiklasta sekä SEU 4 artiklan 3 kohdasta seuraa, että kunkin jäsenvaltion on toteutettava kaikki lainsäädännölliset ja hallinnolliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että arvonlisävero kannetaan täysimääräisesti sen alueella, ja petosten torjumiseksi. Se totesi toisaalta, että SEUT 325 artiklassa veloitetaan jäsenvaltiot suojaamaan unionin taloudellisia etuja laittomalta toiminnalta toimenpiteillä, joilla on ennaltaehkäisevä vaikutus ja jotka ovat tehokkaita, ja huomautti tästä, että unionin omiin varoihin kuuluvat päätöksen 2007/436/EY 2 artiklan 1 kohdan mukaan muun muassa tulot, jotka kertyvät yhdenmukaisen verokannan soveltamisesta yhdenmukaistettuun arvonlisäveron määrätymisperusteeseen, joka on määritetty unionin sääntöjä noudattaen. Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia veronkorotuksia ja syytettä veropetoksesta – eli toimenpiteitä, jotka on kohdistettu tai kohdistetaan Åkerberg Franssoniin sen johdosta, että hän on antanut virheellisiä tietoja arvonlisäverotuksessa – on pidettävä direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan, 250 artiklan 1 kohdan ja 273 artiklan sekä SEUT 325 artiklan soveltamisena ja siten perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden soveltamisena. Näin ollen se katsoi olevansa toimivaltainen vastaamaan esitettyihin kysymyksiin ja esittämään ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle kaikki sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeen, jotta kyseinen tuomioistuin voisi arvioida, onko kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva perusoikeuskirjan 50 artiklassa mainitun *ne bis in idem* -periaatteen kanssa (24–27 ja 31 kohta).

Tuomio 10.7.2014, Julian Hernández ym. (C-198/13, EU:C:2014:2055)

Ennakkoratkaisupyyntö oli esitetty oikeudenkäynnissä, jossa vastakkain olivat seitsemän työntekijää ja heidän maksukyvytön työnantajansa sekä Espanjan valtio ja jossa oli kyse palkkojen maksamisesta näille työntekijöille sen jälkeen, kun kansallinen tuomioistuin oli todennut heidän irtisanomisensa mitättömäksi.

Asiaan sovellettavan Espanjan säännösten mukaan työnantaja voi vaatia Espanjan valtiota maksamaan palkat, jotka ovat erääntyneet irtisanomisesta koskevan oikeudenkäynnin aikana irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen. Jos työnantaja on jättänyt palkat maksamatta ja on tilapäisesti maksukyvytön, työntekijä voi tulemalla lain nojalla työnantajan sijaan vaatia mainittuja palkkoja suoraan tältä jäsenvaltiolta.

Ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin tiedusteli, kuuluiko kyseinen lainsäädäntö direktiivin 2008/94/EY⁶ soveltamisalaan ja oliko perusoikeuskirjan 20 artikla (yhdenvertaisuus lain edessä) esteenä tälle lainsäädännölle, koska sitä sovelletaan vain perusteettomiksi todettuihin eikä koskaan mitättömiksi todettuihin irtisanomisiin.

Unionin tuomioistuin muistutti ensimmäiseksi, että vain se, että kansallinen toimenpide kuuluu alalle, jolla unionilla on toimivaltaa, ei voi saattaa sitä unionin oikeuden soveltamisalaan eikä siis johda siihen, että perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi. Se totesi seuraavaksi, että sen määrittämiseksi, onko kansallinen toimenpide perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua unionin oikeuden soveltamista, on muiden seikkojen ohessa tarkastettava se, onko kyseessä olevan kansallisen säännösten tavoitteena unionin oikeuden säännöksen täytäntöönpano, tämän säännösten luonne sekä se, tavoitellaanko sillä eri päämääriä kuin niitä, joita unionin oikeus koskee, vaikka se voikin vaikuttaa välillisesti viimeksi mainittuun, sekä se, onko olemassa erityinen alaa koskeva tai siihen mahdollisesti vaikuttava unionin oikeuden säännöstö (36 ja 37 kohta).

⁶ Työntekijöiden suojusta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/94/EY (EUVL L 283, 28.10.2008, s. 36).

Se tutki käsiteltävässä asiassa muun muassa arviointiperusteen, joka koskee sitä, tavoitellaanko kyseessä olevalla kansallisella toimenpiteellä esillä olevalla direktiivillä tavoiteltua tavoitetta. Se totesi tästä, että pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön ominaispiirteistä käy ilmi, ettei sen tavoitteena ole direktiivissä 2008/94/EY tarkoitetun työntekijöiden vähimmäissuojan takaaminen työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, vaan sen varmistaminen, että Espanjan valtio korvaa sellaisista lainkäyttömenettelyistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset, joiden pituus ylittää 60 arkipäivää. Se huomautti lisäksi, että vain se, että pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö kuuluu alalle, jolla unionilla on SEUT 153 artiklan 2 kohdan nojalla toimivaltaa, ei johda siihen, että perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi. Täten se päätteli kaikista tutkituista seikoista, ettei kyseessä ollut lainsäädäntöä voitu pitää sellaisena, että sillä sovelletaan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, minkä vuoksi sitä ei voida tutkia perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien, kuten sen 20 artiklan kannalta (38–41, 46, 48 ja 49 kohta sekä tuomiolauselma).⁷

2. Seikat, joiden perusteella voidaan arvioida, onko olemassa kansallista toimenpidettä, jolla ”sovelletaan unionin oikeutta”

2.1. Unionin oikeudessa asetetaan jäsenvaltioille yksi tai useampia erityisiä velvoitteita tai kansallinen tilanne kuuluu unionin oikeuden erityissäännösten soveltamisalaan

Tuomio 6.3.2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126)

Kantaja, joka omisti kiinteistön maisemallisista syistä käytöltään rajoitetulla maa-alueella, oli tehnyt ilman ennakkoon haettua lupaa tehnyt muutostöitä, joilla laajennettiin rakennusten tilavuutta. Koska tämännäyttöä ei voitu hyväksyä jälkikäteen, Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo (Sisilian alue – Palermon kulttuurisesta ja ympäristöllisestä omaisuudesta vastaava viranomainen) antoi kieltomääräyksen, jolla rakennuspaikka veloitettiin palauttamaan alkuperäiseen kuntoon purkamalla kaikki luvattomasti tehdyt rakennelmat.

Kansallinen tuomioistuin, joka käsitteli mainitusta kieltomääräyksestä nostettua kannetta, pohti, voiko esillä oleva kansallinen säännöstö, sikäli kuin siinä suljetaan olettamana yksi toimenpideluokka maisemansuojelullisen yhteensoveltuvuuden selvittämisen ulkopuolelle ja määrätään purkamisesta, loukata perusteettomasti ja suhteettomasti Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa vahvistettua omaisuudensuojaa.

Lausueessaan toimivallastaan vastata esitettyyn kysymykseen unionin tuomioistuin totesi, että perusoikeuskirjan 51 artiklassa tarkoitettu käsite ”unionin oikeuden soveltaminen” edellyttää tietynasteisen sellaisen yhteyden olemassaoloa, joka ylittää kyseisten alojen läheisyyden tai niiden väliset epäsuorat vaikutukset. Se lisäsi, että sen määrittämiseksi, onko kansallinen säännöstö perusoikeuskirjan 51 artiklassa tarkoitettua unionin oikeuden soveltamista, on muiden seikkojen ohessa tarkastettava se, onko sen tavoitteena unionin oikeuden säännöksen täytäntöönpano, tämän säännösten luonne sekä se, tavoitellaanko sillä eri päämääriä kuin niitä, joita unionin oikeus koskee, vaikka se voikin vaikuttaa välillisesti viimeksi mainittuun, sekä se, onko olemassa erityinen alaa koskeva tai siihen mahdollisesti vaikuttava unionin oikeuden säännöstö (24 ja 25 kohta).

⁷ Kyseinen tuomio on esitetty vuoden 2014 vuosikertomuksessa, s. 14.

Todetakseen käsiteltävässä asiassa, ettei se ollut toimivaltainen, unionin tuomioistuin sovelsi useita esiin tuomiaan seikkoja. Se katsoi, että kansallisen tuomioistuimen mainitsemissa unionin oikeuden säännöksissä ei asetettu jäsenvaltioille minkäänlaista velvoitetta pääasiassa kyseessä olleen tilanteen osalta. Se totesi myös, että kyseessä olleiden unionin oikeuden ja kansallisen oikeuden säännösten päämäärät eivät olleet samat. Se totesi lopuksi, että kyseessä olevan kansallisen säännösten säännökset eivät muodosta unionin oikeuden soveltamista, ja katsoi täten, ettei se ole toimivaltainen vastaamaan Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Sisilian alueellinen hallintotuomioistuin, Italia) esittämään kysymykseen (26–33 kohta ja tuomiolauselma).

Tuomio 21.12.2011 (suuri jaosto), N. S. ym. (C-411/10, EU:C:2011:865)

Pääasian oikeudenkäynti koski useita kolmannen maan kansalaisia, jotka olivat hakeneet turvapaikkaa Yhdistyneestä kuningaskunnasta tai Irlannista, vaikka he olivat aiemmin saapuneet Kreikan kautta. He vastustivat siirtoaan Kreikkaan, joka oli heidän turvapaikkahakemuksensa käsittelystä normaalisti asetuksen (EY) N:o 343/2003⁸ (ns. Dublin II -asetus) mukaan vastuussa oleva jäsenvaltio. He nimittäin väittivät, että tällaisella siirrolla loukattaisiin heidän perusoikeuksiaan tai että menettelyt, joita Kreikassa sovelletaan turvapaikanhakijoihin, ja heidän olosuhteensa siellä ovat epäasianmukaiset, joten jäsenvaltio, jonka alueella he tuolla hetkellä olivat, on velvollinen käyttämään Dublin II -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaista harkintavaltaansa ja ottamaan vastuun heidän turvapaikkahakemuksensa käsittelystä sekä niistä päättämisestä.

Asiassa tuli esiin muun muassa kaksi kysymystä perusoikeuskirjan soveltamisalasta.

Ensimmäisessä vaiheessa unionin tuomioistuimen oli lausuttava siitä, kuuluuko jäsenvaltion Dublin II -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan perusteella tekemä päätös siitä, käsitelläänkö turvapaikkahakemus, jonka käsittelystä se ei ole vastuussa asetuksen III luvussa mainittujen perusteiden nojalla, unionin oikeuden soveltamisalaaan SEU 6 artiklaa ja/tai perusoikeuskirjan 51 artiklaa sovellettaessa. Se korosti tästä, että Dublin II -asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille harkintavaltaa, joka on olennainen osa Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa määrättyä ja unionin lainsäätäjän edelleen kehittämää yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää. Tätä harkintavaltaa on käytettävä muita kyseisen asetuksen säännöksiä noudattaen. Jäsenvaltiosta, joka päättää käsitellä turvapaikkahakemuksen itse, lisäksi tulee Dublin II -asetuksessa tarkoitettu hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, ja sen on tarvittaessa ilmoitettava tästä muulle jäsenvaltiolle tai muille jäsenvaltioille, joita turvapaikkahakemus koskee. Unionin tuomioistuin totesi, että tätä harkintavaltaa käyttävän jäsenvaltion on näin ollen katsottava soveltavan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tavoin (55 ja 65–69 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta).

Toisessa vaiheessa – sikäli kuin eräät ennakkoratkaisukysymykset oli esitetty niin, että ne koskivat velvollisuuksia, jotka kuuluivat Yhdistyneelle kuningaskunnalle sen suojan osalta, jota annetaan henkilölle, johon sovelletaan Dublin II -asetusta – oli ratkaistava kysymys siitä, oliko Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolan tasavaltaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tehdyn pöytäkirjan (N:o 30) huomioon ottamisella vaikutusta annettaviin vastauksiin. Vastaus oli ei. Tähän johtopäätökseen päättämiseksi unionin tuomioistuin korosti, että mainitun pöytäkirjan 1 artiklasta ilmenee, että sillä ei kyseenalaisteta perusoikeuskirjan sovellettavuutta Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai Puolassa, mitä pöytäkirjan johdanto-osan kolmas ja kuudes perustelukappale tukevat. Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin katsoi, että pöytäkirjan N:o 30 1 artiklan 1 kohdassa selkiytetään perusoikeuskirjan 51 artiklaa, eikä sen tarkoituksena ole vapauttaa Puolan tasavaltaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa velvollisuudesta noudattaa perusoikeuskirjan määräyksiä eikä estää näiden

⁸ Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio 18.2.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 343/2003 (EUVL L 50, 25.2.2003, s. 1).

jäsenvaltioiden tuomioistuimia valvomasta näiden määräysten noudattamista (116, 119, 120 ja 122 kohta sekä tuomiolauselman 4 kohta).⁹

Tuomio 27.3.2014, Torralbo Marcos (C-265/13, EU:C:2014:187)

Esillä olleessa asiassa kantaja vaati ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa täytäntöön pantavaksi sovintopöytäkirjaa, jonka hän oli tehnyt hänet irtisanoneen vastaajana olevan yhtiön kanssa. Pöytäkirjassa todettiin muun muassa, että sovintoon pääsemiseksi vastaajayhtiö myöntää irtisanomisen perusteettomaksi ja sitoutuu maksamaan kantajalle korvauksen. Vastaajayhtiö oli kuitenkin asetettu pakkosaneeraukseen.

Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli määrännyt sovintopöytäkirjan välittömästi täytäntöön pantavaksi, tämä täytäntöönpano keskeytettiin heti, koska vastaajayhtiö oli pakkosaneerauksessa ja koska sillä ei ennen kyseiseen menettelyyn joutumista ollut ollut mitään ulosmittattavaa omaisuutta. Toisella määräyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi oikaisuvaatimuksen, jonka kantaja teki ensimmäisestä määräyksestä, sillä perusteella, että ensimmäinen määräys oli yhä voimassa, koska järjestelyä ei ollut päätetty. Kantaja, joka halusi tehdä valituksen, riitautti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa hänelle esitetyn vaatimuksen esittää todistus sen maksun maksamisesta, josta Espanjan lainsäädännössä säädetään valituksen tekemiseksi. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, onko perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaista, että kyseessä olevassa Espanjan lainsäädännössä asetetaan palkansaajalle velvollisuus suorittaa oikeudenkäyntimaksu valituksen tekemiseksi pakkotäytäntöönpanomenettelyssä työnantajan maksukyvyttömyyden toteamiseksi tuomioistuimessa, minkä ansiosta valittajalla olisi oikeus tehdä hakemus toimivaltaiselle palkkaturvalaitokselle direktiivin 2008/94/EY¹⁰ mukaisesti.

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että kansallisen säännösten, jossa säädetään oikeudenkäyntimaksuista haettaessa muutosta sosiaalioikeudellisissa asioissa sekä yleisesti tietyistä lainkäytön alalla perittävistä maksuista, tarkoituksena ei ole unionin oikeuden säännösten soveltaminen. Se katsoi myös, että unionin oikeus ei sisällä mitään erityistä säännöstä asiasta tai säännöstä, joka voisi vaikuttaa tällaiseen kansalliseen säännöstöön. Koska kyseessä oleva tilanne ei täten kuulunut unionin oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuin katsoi, ettei se voi vastata ennakkoratkaisupyyntöön (28–30, 32 ja 43 kohta sekä tuomiolauselma).

Tuomio 1.12.2016, Daouidi (C-395/15, EU:C:2016:917)

Kantaja riitautti tässä asiassa irtisanomisensa. Vaikka kantaja oli ollut tilapäisesti työkyvyttömänä kestoltaan määräämättömän ajan työtapaturman johdosta, hänet oli irtisanottu laiminlyönnin perusteella. Hän nosti Juzgado de lo Social n^o 33 de Barcelonassa (Espanja) kanteen, jossa vaadittiin ensisijaisesti irtisanomisen julistamista mitättömäksi.

Mainittu tuomioistuin totesi, että asiassa oli tuotu esiin riittävä määrä tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan katsoa, että kantajan irtisanomisen todellisena syynä oli työtapaturmasta johtunut työkyvyttömyys. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohti tämän johdosta sitä, pitäisikö tällainen irtisanominen katsoa unionin oikeuden vastaiseksi siksi, että sillä loukataan syrjäntäkieltoa, oikeutta suojaan perusteetonta irtisanomista vastaan, oikeutta oikeudenmukaisiin ja kohtuullisiin työoloihin ja oikeutta terveyden suojeluun eli oikeuksia, jotka on vahvistettu perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohdassa, 30 ja 31 artiklassa, 34 artiklan 1 kohdassa ja 35 artiklassa.

⁹ Kyseinen tuomio on esitetty vuoden 2011 vuosikertomuksessa, s. 61.

¹⁰ Työntekijöiden suojaista työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/94/EY (EUVL L 283, 28.10.2008, s. 36).

Unionin tuomioistuin muistutti, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun oikeudellinen tilanne ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen arvioimaan tilannetta, eivätkä perusoikeuskirjan määräykset, joihin mahdollisesti tukeudutaan, sellaisinaan voi perustaa kyseistä toimivaltaa. Se huomautti tähän liittyen, että pääasian oikeudenkäynnissä ei ollut tuohon mennessä osoitettu, että siinä kyseessä oleva tilanne kuuluisi jonkin muun kuin perusoikeuskirjassa olevan unionin oikeussäännön soveltamisalaan. Se katsoi erityisesti direktiivin 2000/78/EY¹¹ osalta, että se, että henkilö on työtapaturman vuoksi toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön, ei sinällään merkitse, että henkilön toimintarajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi” direktiivissä 2000/78/EY vahvistetussa vammaisuuden käsitteessä tarkoitettulla tavalla. Puheena olevassa asiassa unionin tuomioistuin katsoi, ettei se ole toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen (63, 64, 65 ja 68 kohta).

Tuomio 16.5.2017 (suuri jaosto), Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373)

Pääasian oikeudenkäynnissä vastakkain olivat Berlioz Investment Fund SA ja directeur de l'administration luxembourgeoise des contributions directes (Luxemburgin välittömästä verotuksesta vastaavan viranomaisen johtaja, jäljempänä verojohtaja), ja asia koski viimeksi mainitun Berliozille sen seurauksena, että tämä kieltäytyi vastaamasta Ranskan verohallinnon kanssa käydyn tietojenvaihdon yhteydessä esitettyyn tietopyyntöön, määräämää rahamääräistä seuraamusta. Berlioz Investment Fund oli itse asiassa vastannut osittain tähän tietopyyntöön, koska se katsoi, että muut tiedot eivät olleet direktiivissä 2011/16/EU¹² tarkoitettulla tavalla olennaisia Ranskan veroviranomaisen suorittaman, lähdeverotuksen soveltamista sen tytäryhtiön osingonjakoon koskevan valvonnan kannalta. Tämän osittaisen vastauksen johdosta verojohtaja määräsi sille Luxemburgin lain perusteella hallinnollisen seuraamusmaksun.

Mainittu yhtiö valitti tästä tribunal administratifin (ensimmäisen asteen hallintotuomioistuin, Luxemburg) ja vaati kyseistä tuomioistuinta tarkastamaan sen päätöksen hyväksyttävyyden, jolla se veloitettiin toimittamaan pyydetty tiedot. Tribunal administratif totesi valituksen osittain perustelluksi ja alensi sakkoa vastaavasti mutta hylkäsi kuitenkin valituksen muilta osin ja totesi, ettei toissijaisesta valituksesta, jolla vaadittiin määräyksen kumoamista, ollut aihetta lausua. Valittaja teki valituksen Cour administrativeen (ylimmän asteen hallintotuomioistuin, Luxemburg) ja väitti, että sen oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan tuomioistuimessa, sellaisena kuin se taataan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa, loukattiin, kun tribunal administratif kieltäytyi Luxemburgin lain perusteella tutkimasta sitä, oliko tietojenantamismääräys perusteltu.

Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että perusoikeuskirjan 47 artikla, joka ilmentää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua oikeutta, oli mahdollisesti otettava asiassa huomioon, se tiedusteli perusoikeuskirjan soveltamiseksi muun muassa, oliko jäsenvaltion katsottava soveltavan perusoikeuskirjan 51 artiklassa tarkoitettulla tavalla unionin oikeutta, kun se säättää lainsäädännössään muun muassa direktiivin 2011/16/EU säännöksiin perustuvan veroviranomaisten tietojenvaihdon yhteydessä pyydettyjen tietojen toimittamisesta kieltäytyvälle yksityiselle määrättävästä rahamääräisestä seuraamuksesta.

Unionin tuomioistuimen oli ratkaistava, voidaanko kansallista toimenpidettä, jolla säädetään tällaisesta seuraamuksesta, pitää unionin oikeuden soveltamisena. Se totesi tästä, että direktiivillä 2011/16/EU asetetaan jäsenvaltioille tiettyjä velvoitteita. Se mainitsi erityisesti, että mainitun direktiivin 5 artiklan mukaan pyynnön vastaanottavan viranomaisen on toimitettava tiettyjä tietoja pyynnön esittäville

11 Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16).

12 Hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta 15.2.2011 annettu neuvoston direktiivi 2011/16/EU (EUVL L 64, 11.3.2011, s. 1).

viranomaiselle. Se huomautti lisäksi, että direktiivin 2011/16/EU 18 artiklan, jonka otsikko on ”Velvollisuudet”, mukaan pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion on käytettävä tietojen keräämiseen tarkoitettuja toimenpiteitäan pyydettyjen tietojen hankkimiseksi. Unionin tuomioistuin katsoi myös, että direktiivin 2011/16/EU 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet kyseisessä direktiivissä edellytettyjen hallinnollisten yhteistyöjärjestelyjen sujuvan toiminnan varmistamiseksi. Se totesi näin ollen, että vaikka direktiivissä 2011/16/EU viitataan kansallisen oikeuden mukaisiin tietojen keräämistä koskeviin toimenpiteisiin, siinä asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta pyydetty tiedot voidaan hankkia ja jotta ne voivat noudattaa tietojenvaihtoa koskevia velvoitteitaan. Se, ettei direktiivissä 2011/16/EU säädetä nimenomaisesti seuraamustoimenpiteiden soveltamisesta, ei estä katsomasta, että ne kuuluvat kyseisen direktiivin soveltamiseen ja siten unionin oikeuden soveltamisalaan. Näin ollen unionin tuomioistuin lausui, että perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio soveltaa kyseisessä määräyksessä tarkoitettulla tavalla unionin oikeutta, jolloin perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi, kun se säätää lainsäädännössään muun muassa direktiivin 2011/16/EU säännöksiin perustuvan veroviranomaisten tietojenvaihdon yhteydessä pyydettyjen tietojen toimittamisesta kieltäytyvälle yksityiselle määrättävästä rahamääräisestä seuraamuksesta (32–42 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta).

Tuomio 13.6.2017 (suuri jaosto), Florescu ym. (C-258/14, EU:C:2017:448)

Tässä asiassa pääasian kantajat olivat romanialaisia tuomareita, jotka toimivat samanaikaisesti yliopisto-opettajina. Yli 30 vuoden tuomarinuran jälkeen he vetosivat eläkeoikeuksiinsa, joihin heillä oli voimassa olleen kansallisen oikeuden mukaisesti oikeus yliopisto-opetukseen perustuvien palkkatulojen lisäksi. Talouskriisin johdosta vanhuuseläkkeiden ja palkkatulojen kumulaatio kuitenkin kiellettiin uudella sittemmin annetulla lailla, jonka Curtea Constituțională (perustuslakituomioistuin, Romania) oli todennut perustuslain mukaiseksi. Kyseessä olevat henkilöt valittivat vanhuuseläkkeidensä maksun keskeyttämisestä tehdyistä päätöksistä ja väittivät, että uusi laki oli Euroopan unionin oikeuden ja erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja perusoikeuskirjan vastainen. Valitus hylättiin ensimmäisessä asteessa ja muutoksenhakuasteessa, minkä jälkeen valittajat tekivät ylimääräisen muutoksenhaun ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Viimeksi mainittu tiedusteli unionin tuomioistuimelta, ovatko SEU 6 artikla ja perusoikeuskirjan 17 artikla (omistusoikeus) esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään kiellosta kumuloida nettoeläke julkisen laitoksen palveluksessa tehdystä työstä saatavien tulojen kanssa, silloin kun tämän vanhuuseläkkeen suuruus ylittää sen keskimääräisen kansallisen bruttopalkan, jota on käytetty perusteena sosiaaliturvaan tarkoitettua valtion budjettia vahvistettaessa.

Ennen asiakysymykseen vastaamista unionin tuomioistuin tutki, voitiinko tällaisella lainsäädännöllä katsoa sovellettavan unionin oikeutta, sen ratkaisemiseksi, soveltuiko perusoikeuskirja pääasian oikeudenkäyntiin.

Se totesi tästä, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt, että kyseessä oleva laki annettiin, jotta Romania kykenisi noudattamaan unionille antamia sitoumuksia, jotka liittyvät talousohjelmaan, jonka ansiosta se voi hyötyä jäsenvaltioiden maksutaseiden rahoitustukijärjestelystä, josta säädetään yhteisymmärryspöytäkirjassa.¹³ Yhteisymmärryspöytäkirjassa mainitaan myöntämisedellytysten joukossa julkisen sektorin palkkamenojen supistaminen, ja siinä todetaan, että julkisen varainhoidon kohentamiseksi pitkällä aikavälillä eläkejärjestelmän keskeiset parametrit on muotoiltava uudelleen. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että pääasiassa kyseessä olevalla kumulaatiokiellolla, jolla tähdätään samanaikaisesti kumpaankin edellä mainittuun tavoitteeseen, pyritään panemaan toimeen yhteisymmärryspöytäkirjaan – joka on osa unionin oikeutta – sisältyvät

¹³ Euroopan yhteisön ja Romanian välillä Bukarestissa ja Brysselissä 23.6.2009 tehty yhteisymmärryspöytäkirja.

Romanian sitoumukset. Pöytäkirjan oikeusperustana on SEUT 143 artikla, jossa unionille annetaan toimivalta antaa keskinäistä apua jäsenvaltiolle, jonka rahayksikkö ei ole euro ja jolla on maksutasevaikeuksia tai jotta tällaiset vaikeudet uhkaavat vakavasti.

Unionin tuomioistuin totesi myös, että yhteisymmärryspöytäkirja jättää Romanielle harkintavaltaa, jonka puitteissa se voi päättää siitä, mitä toimenpiteitä se pitää soveltuvimpina näiden sitoumusten noudattamisen kannalta. Yhtäältä on kuitenkin niin, että jäsenvaltion katsotaan, kun se toteuttaa toimenpiteitä sille unionin toimella myönnettyä harkintavaltaa käyttäen, soveltavan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Toisaalta on myös niin, että päätöksen 2009/459/EY¹⁴ 3 artiklan 5 kohdassa ja yhteisymmärryspöytäkirjassa vahvistetut tavoitteet ovat riittävän yksityiskohtaisia ja täsmällisiä, jotta voidaan katsoa, että kyseessä olevaan kansalliseen lakiin perustuvalla kumulaatiokiellolla on haluttu panna toimeen sekä mainittu pöytäkirja että kyseinen päätös ja näin soveltaa unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Perusoikeuskirjaa voitiin näin ollen soveltaa pääasiassa kyseessä olevaan oikeusriitaan (48 kohta).

Määräys 21.2.2013, Ajdini (C-312/12, EU:C:2013:103)

Pääasian kantaja, joka on Serbian kansalainen, asui puolisonsa ja kahden alaikäisen lapsensa, jotka niin ikään olivat serbialaisia, kanssa Belgiassa. Heillä kaikilla oli toistaiseksi voimassa oleva oleskelulupa Belgiassa, jossa heidät oli kirjattu ulkomaalaisrekisteriin, mutta ei väestörekisteriin. He saivat sosiaaliturvaa kyseisessä valtiossa. Kantaja teki vammaisavustushakemuksen, joka hylättiin sillä perusteella, että hän ei Serbian kansalaisena täyttänyt kansalaisuutta koskevia edellytyksiä, joista Belgian lainsäädännössä säädettiin, kun tällaisesta avustuksesta oli kyse.

Kantaja väitti tulleen syrjityksi ja nosti tribunal du travail de Huyssä (Huyn työtuomioistuin, Belgia) kanteen, jossa vaadittiin tämän päätöksen muuttamista. Kyseinen tuomioistuin totesi yhtäältä, että perustuslakituomioistuin oli jo tutkinut, merkitsivätkö edellä mainitussa laissa säädetty kansalaisuutta koskevat edellytykset syrjintää, ja katsonut, ettei näin ollut. Toisaalta se mainitsi, että asiakysymyksiä käsittelevät tuomioistuimet epäröivät perustuslakituomioistuimen tämän oikeuskäytännön noudattamista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteli näin ollen unionin tuomioistuimelta, onko unionin oikeutta ja erityisesti perusoikeuskirjan 20 (yhdenvertaisuus lain edessä), 21 (syrjintäkielto) ja 26 (vammainen sopeutuminen yhteiskuntaan) artiklaa tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö, jolla evätään vammaisavustus yksinomaan kansalaisuuden perusteella sellaiselta jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevalta ja ulkomaalaisrekisteriin ilmoitetulta ulkomaalaiselta, jolla on vahvat ja pysyvät siteet jäsenvaltioon ja joka on asunut siellä perheineen jo 12 vuoden ajan, on unionin oikeuden ja perusoikeuskirjan mainittujen määräysten mukainen.

Unionin tuomioistuin totesi, että ennakkoratkaisupyynnössä ei ollut mitään konkreettisia seikkoja, joiden perusteella olisi voitu katsoa, että pääasian kantajan tilanne kuului unionin oikeuden piiriin tai että kyseessä olevalla kansallisella lainsäädännöllä oli tarkoitus soveltaa unionin oikeutta. Se totesi, että huolimatta kantajan pitkästä oleskelusta Belgiassa, mistään ei ilmennyt, että hänellä olisi ollut direktiivissä 2003/109/EY¹⁵ tarkoitettu pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asema, koska mainitusta direktiivistä ilmenee selvästi, että tämän aseman saaminen edellyttää erityistä menettelyä. Unionin tuomioistuin korosti, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli todennut, ettei Serbian tasavalta ollut tehnyt Euroopan unionin kanssa mitään sosiaaliturvaa koskevia sopimuksia, joita olisi voitu soveltaa kantajan kaltaisessa tilanteessa olevaan kansalaiseen. Unionin tuomioistuin katsoi näin, että pääasian kantajaan hänen Belgiassa oleskelunsa aikana sovellettavaa sosiaaliturvajärjestelmää säännellään kansallisella oikeudella, jossa on määritettävä pääasian

¹⁴ Yhteisön keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämisestä Romanielle 6.5.2008g tehty neuvoston päätös 2009/459/EY (EUVL L 150, 13.6.2009, s. 8).

¹⁵ Pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta 25.11.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/109/EY (EUVL L 16, 23.1.2004, s. 44).

oikeudenkäynnissä kyseessä olevan etuuden saamisedellytykset, ja totesi täten, ettei sillä ole toimivaltaa vastata esitettyyn ennakkoratkaisupyyntöön (22–30 kohta).

Määräys 7.11.2013, SC Schuster & Co Ecologic (C-371/13, EU:C:2013:748)

Valittaja vaati ennakkoratkaisuja pyytäneeseen tuomioistuimeen tekemällään hallintovalituksella kumottavaksi verotuspäätöstä ja päätöstä, jolla määrättiin sen omaisuuteen kohdistuvia turvaamistoimia. Näiden päätösten tekijänä oli Direcția Generală a Finanțelor Publice a Județului Sibiu (Sibiun päävero- ja maksu- ja tullivirasto, Romania). Valituksen tekemisen jälkeen valittajaa vastaan aloitettiin maksukyvyttömyysmenettely siviilituomiolla, minkä johdosta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lykkäsi Romanian siviililain nojalla pääasian käsittelyä. Viimeksi mainittu tuomio kuitenkin kumottiin Curtea de Appel Alba Iulia (Alba Iulian muutoksenhakutuomioistuin, Romania) ratkaisulla ja asia palautettiin ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että valittajan perusoikeuskirjan 47 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin oli mahdollisesti loukattu, sillä kyseessä olevan verotuspäätöksen laillisuutta tutkittiin käsiteltävässä asiassa kahdessa erillisessä menettelyssä – verotuksen osalta hallintotuomioistuimessa ja maksukyvyttömyyden osalta siviilituomioistuimessa –, se tiedusteli unionin tuomioistuimelta, oliko Curtea de Appel Alba Iulia ratkaisu perusoikeuskirjan 47 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 1346/2000¹⁶ 15 artiklan mukainen.

Unionin tuomioistuin katsoi, ettei sillä ollut toimivaltaa vastata tähän kysymykseen. Se korosti asetuksen (EY) N:o 1346/2000 15 artiklasta, johon kansallinen tuomioistuin viittasi, että sillä ei selvästi ollut merkitystä pääasian oikeudenkäynnin ratkaisulle ja että ennakkoratkaisupyyntöissä ei ollut mitään seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että edellä mainituilla siviililain säännöksillä on tarkoitus soveltaa mainittua artiklaa. Se huomautti, että mainitussa artiklassa on sääntö, jolla määritetään sovellettava oikeus siinä tilanteessa, että usean jäsenvaltion lainsäädännöt ovat ristiriidassa, kun taas käsiteltävää asiaa säänneltiin ainoastaan Romanian lainsäädännöllä, jonka sovellettavuutta asiassa ei ollut kiistetty (16–20 kohta).

Määräys 7.9.2017, Demarchi Gino (C-177/17 ja C-178/17, EU:C:2017:656)

Pääasian oikeudenkäynnissä vastakkain olivat kahdessa erillisessä konkurssissa osallisina olleet velkojat ja Ministero della Giustizia (oikeusministeriö, Italia), ja se koski sellaisten määrien maksamista, jotka oikeusministeriön on suoritettava kohtuullisena korvauksena tuomioistuinmenettelyiden kohtuuttoman pitkän keston takia. Koska edellä mainitut menettelyt kestivät kohtuuttoman pitkään, kyseiset velkojat nostivat Corte d'appello di Torinossa (Torinon toisen asteen tuomioistuin, Italia) kanteen, jossa he hakevat Italian oikeuden perusteella korvausta kärsitystä vahingosta. Mainittu tuomioistuin hyväksyi niiden vaatimukset. Tämän jälkeen ne nostivat ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen, jossa ne vaativat hallintotuomioistuinta panemaan täytäntöön lainvoimaisessa tuomiossa viranomaiselle asetetut velvoitteet. Kantajat eivät kuitenkaan täyttäneet Italian lainsäädännössä säädettyjä monimutkaisia hallinnollisia muodollisuuksia koskevia velvoitteita, joten ennakkoratkaisupyyntönsä esittänyt tuomioistuin joutui jättämään niiden kanteen tutkimatta.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohti, oliko näitä muodollisuuksia koskeva Italian laki yhdenmukainen perusoikeuskirjassa määrätyn oikeudenmukaisesta oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kanssa, ja esitti täten unionin tuomioistuimelle kysymyksen siitä, onko perusoikeuskirjan 47 artiklan 2 kohtaa (oikeus tehokkaksi oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen), luettuna

¹⁶ Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 (EYVL L 160, 30.6.2000, s. 1).

yhdessä SEUT 67, SEUT 81 ja SEUT 82 artiklan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa henkilöitä, joille on aiheutunut vahinkoa oikeudellisen yhteistyön alaan kuuluvan tuomioistuinmenettelyn kohtuuttoman pitkän keston vuoksi, vaaditaan suorittamaan joukko monitahoisia hallinnollisia toimia sitä varten, että heille maksetaan kohtuullinen korvaus, joka valtio on määrätty maksamaan heille, ilman, että heillä on tällä välin mahdollisuutta ryhtyä oikeudellisiin täytäntöönpanotoimiin ja vaatia myöhemmin viivästyneestä maksusta aiheutuvan vahingon korvaamista.

Unionin tuomioistuin muistutti oikeuskäytännöstään, jonka mukaan unionin perusoikeuksia ei sovelleta kansalliseen lainsäädäntöön sen vuoksi, että kyseisen alan unionin säännöksissä ei asetettu jäsenvaltioille minkäänlaista velvoitetta pääasiassa kyseessä olevan tilanteen osalta. Käsiteltävässä asiassa se totesi, että niissä EUT-sopimuksen määräyksissä, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa (SEUT 81 ja SEUT 82 artikla), ei aseteta jäsenvaltioille erityisiä velvoitteita sellaisten määrien perimisen osalta, jotka valtion on maksettava kohtuullisena korvauksena tuomioistuinmenettelyn kohtuuttoman pitkän keston takia, ja että unionin oikeuteen ei sisälly tällä hetkellä tätä asiaa koskevaa erityistä säännöstöä. Unionin tuomioistuin katsoi tutkimiansa seikkojen johdosta, ettei se ollut toimivaltainen vastaamaan ennakkoratkaisukysymykseen (21–25, 28 ja 29 kohta sekä tuomiolauselma).

2.2. Unionin oikeuden rajoittaminen tai sen mukaisten oikeuksien tosiasiallisen käyttämisen estäminen

Tuomio 30.4.2014, Pflieger (C-390/12, EU:C:2014:281)

Tässä asiassa oli kyse neljästä oikeudenkäynnistä, joille oli yhteistä se, että Itävallassa eri paikoissa suoritetuissa tarkastuksissa oli takavarikoitu väliaikaisesti peliautomaatteja, joita oli käytetty kiellettyjen onnenpelien järjestämiseen. Näitä peliautomaatteja käytettiin ilman hallintoviranomaisten myöntämää ennakkolupaa, jota onnenpeleistä annetussa liittovaltion laissa (Glücksspielgesetz; BGBl. 620/1989) edellytettiin.

Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich (Itävalta), jonka käsiteltävänä nämä riidat olivat, tiedusteli unionin tuomioistuimelta, onko tämä järjestelmä yhteensoveltuva SEUT 56 artiklassa taatun palvelujen tarjoamisen vapauden kanssa sekä perusoikeuskirjan 15–17, 47 ja 50 artiklan kanssa. Kansallinen tuomioistuin katsoi muun muassa, etteivät Itävallan viranomaiset olleet osoittaneet, että rikollisuus ja/tai peliriippuvuus ovat kyseessä olevana ajanjaksona muodostaneet merkittävän ongelman tai että onnenpelien monopolijärjestelmän todellinen tavoite on rikollisuuden torjuminen ja pelaajien suojeleminen eikä pelkästään valtiolle kertyvien tulojen maksimointi.

Unionin tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä useat jäsenvaltiot väittivät, ettei perusoikeuskirja sovellu käsiteltävään asiaan, koska onnenpelien alaa ei ole yhdenmukaistettu ja tätä alaa koskevat kansalliset sääntelyt eivät täten koske unionin oikeuden soveltamista perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Unionin tuomioistuin vahvisti tältä osin, että silloin, kun kansallinen säännöstö osoittautuu sellaiseksi, että se voi estää yhden tai useamman EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden käyttämisen, ja kun jäsenvaltio vetoaa yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin tällaisen rajoituksen oikeuttamiseksi, siihen voidaan soveltaa unionin oikeudessa määrättyjä poikkeuksia tämän estämisen oikeuttamiseksi vain silloin, kun se on niiden perusoikeuksien mukainen, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo. Unionin tuomioistuin katsoi, että nämä perusoikeuksien mukaisuuden velvoite kuuluu selvästi unionin oikeuden ja siten perusoikeuskirjan soveltamisalaan. Näin ollen sitä, että jäsenvaltio soveltaa unionin oikeudessa määrättyjä poikkeuksia oikeuttaakseen EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden rajoittamisen, on pidettävä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden soveltamisena.

Perusoikeuskirjaa voitiin täten soveltaa käsiteltävässä asiassa. Onnenpelejä koskeva Itävallan järjestelmä merkitsi SEUT 56 artiklassa taatun palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusta. Tämän järjestelmän oikeuttamiseksi vedottiin pelaajien suojeluun ja peleihin liittyvän rikollisuuden torjuntaan, jotka ovat tavoitteita, joiden on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu voivan oikeuttaa perusvapauksia koskevat rajoitukset onnenpelialalla. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin katsoi, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen säännösten aiheuttaman rajoituksen tarkastelu SEUT 56 artiklan perusteella kattaa myös perusoikeuskirjassa määrättyjen oikeuksien ja vapauksien käytön mahdolliset rajoitukset, joten tätä koskeva erillinen tarkastelu ei ole tarpeen (35, 36, 39, 42 ja 60 kohta).¹⁷

Tuomio 13.9.2016 (suuri jaosto), Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675) ja tuomio 13.9.2016 (suuri jaosto), CS (C-304/14, EU:C:2016:674)

Heidän rikosrekisteriensä johdosta kahdelle unionin ulkopuolisen maan kansalaiselle annettiin tiedoksi oleskeluluvan epäämistä ja asuinjäsenvaltiosta, jonka kansalaisia olivat heidän alaikäiset unionin kansalaisuuden omaavat lapsensa, joiden huoltajia he ovat, karkottamista koskeva päätös. Ensimmäisessä asiassa (C-165/14, Rendón Marín) kantaja oli kahden alaikäisen lapsen isä. Lapsista toinen oli Espanjan ja toinen Puolan kansalainen. Kantaja oli lasten yksinhuoltaja, ja lapset olivat aina asuneet Espanjassa. Toisessa asiassa (C-304/14, CS) kyseessä ollut henkilö oli sellaisen lapsen äiti, joka oli Britannian kansalainen, joka asui hänen kanssaan Isossa-Britanniassa ja jonka yksinhuoltaja kyseinen henkilö oli.

Tribunal Supremo (Espanja) ja Upper Tribunal (Yhdistynyt kuningaskunta) tiedustelivat unionin tuomioistuimelta, saattoiko pelkkä rikosrekisterin olemassaolo oikeuttaa epäämään oleskeluluvan sellaisen kolmannen valtion kansalaiselta, joka on kahden unionin kansalaisuuden omaavan alaikäisen lapsen yksinomainen huoltaja, tai karkottamaan kyseisen henkilön.

Unionin tuomioistuin totesi ensimmäiseksi, että Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella annettua direktiiviä 2004/38/EY¹⁸ sovelletaan ainoastaan unionin kansalaisiin, jotka siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin minkä kansalaisia he ovat, sekä heidän perheenjäseniinsä. Kahdessa kyseessä olevassa tilanteessa ainoastaan ensimmäisen asian kantaja ja hänen puolalainen tyttärensä saattoivat täten vedota mainitun direktiivin mukaiseen oleskeluoikeuteen. Vaikka direktiiviä sovellettiin vain näistä lapsista yhden tilanteeseen, näissä kahdessa asiassa kyseessä olleet kolme lasta saattoivat sen sijaan vedota SEUT 20 artiklan ja jo heidän unionin kansalaisen asemansa perusteella tällaiseen asemaan liittyviin oikeuksiin (joihin kuuluu muun muassa oikeus liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella).

Unionin tuomioistuin muistutti tämän jälkeen, että on olemassa hyvin erityisiä tilanteita, joissa oleskeluoikeutta ei siitä huolimatta, ettei kolmansien maiden kansalaisten oleskeluoikeuteen liittyvää toissijaista oikeutta ole sovellettava eikä kyseinen unionin kansalainen ole käyttänyt liikkumisvapauttaan, voida poikkeuksellisesti evätä kolmannen maan kansalaiselta, joka on kyseisen unionin kansalaisen perheenjäsen, koska tällä kansalaisella olevan unionin kansalaisuuden tehokas vaikutus jätettäisiin ottamatta huomioon, jos tällaisen epäämisen seurauksena kyseinen unionin kansalainen tosiasiallisesti joutuisi lähtemään koko unionin alueelta eikä hän siis tosiasiallisesti voisi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on unionin kansalaisen aseman perusteella. Unionin tuomioistuimen mukaan yhteinen tekijä, joka on ominainen edellä mainituille tilanteille, on se, että vaikka niitä säännellään säännöksillä, jotka kuuluvat ensisijaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan, eli johdetun oikeuden

¹⁷ Kyseinen tuomio on esitetty vuoden 2014 vuosikertomuksessa, s. 37.

¹⁸ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77).

ulkopuolelle jäävien kolmansien maiden kansalaisten maahantulo- ja oleskeluoikeutta koskevilla säännöksillä, niillä on kuitenkin erottamaton yhteys unionin kansalaisen vapaaseen liikkuvuuteen, joka on esteenä sille, että kyseisten kansalaisten maahantulo- ja oleskeluoikeus evätään siinä jäsenvaltiossa, jossa unionin kansalainen oleskelee, jottei tätä oikeutta loukattaisi. Unionin tuomioistuin katsoi tämän johdosta, että asioissa kyseessä olleilla kolmella lapsella oli unionin kansalaisina oikeus liikkua ja oleskella vapaasti unionin alueella, ja kaikki tämän oikeuden rajoitukset kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan. Koska siinä tapauksessa, että vanhempina olevat kolmannen maan kansalaiset joutuvat poistumaan unionin alueelta, kyseessä olevat kaksi tilannetta voivat johtaa myös heidän lastensa poistumiseen, unionin tuomioistuimen mukaan näistä tilanteista voi aiheutua näille kolmelle lapselle se, etteivät he voi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka heillä on unionin kansalaisen aseman perusteella. Näin ollen nämä kaksi tilannetta kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan.

Unionin tuomioistuin totesi näissä kahdessa tuomiossa myös, että SEUT 20 artiklalla ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vedota erityisesti yleisen järjestyksen ylläpitoon ja yleisen turvallisuuden turvaamiseen liittyvään poikkeukseen. Se huomautti kuitenkin, että koska kyseessä olevat kaksi tilannetta kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan, kansallisten tuomioistuinten on näitä tilanteita arvioidessaan otettava huomioon oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa, ja kyseistä artiklaa on luettava yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa tunnustetun, lapsen edun huomioon ottamista koskevan velvollisuuden kanssa (tuomio C-165/14, Rendón Marín, 74–81 ja 85 kohta) (tuomio C-304/14, CS, 29–33, 36 ja 48 kohta).

Tuomio 21.12.2016, AGET Iraklis (C-201/15, EU:C:2016:972)

Kantaja oli kreikkalainen yhtiö, jonka pääomistaja oli ranskalainen monikansallinen konserni ja joka riitautti Kreikan työministerin päätöksen, jolla evättiin lupa ryhtyä työntekijöiden joukkovähentämiseen. Kreikan oikeuden mukaan silloin, kun osapuolet eivät pääse sopimukseen joukkovähentämisestä, prefekti tai työministeri voi jättää suunnitellut vähentämiset kokonaan tai osittain hyväksymättä arvioituaan kolmea kriteeriä (työmarkkinatilanne, yrityksen tilanne ja kansantalouden etu).

Asiaa käsitellyt Symvoulio tis Epikrateias (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka) tiedusteli unionin tuomioistuimelta, oliko tällainen hallinnollinen ennakkolupa yhteensoveltuva joukkovähentämisistä annetun direktiivin¹⁹ ja perussopimuksissa taatun sijoittautumisvapauden (jota monikansallinen ranskalainen konserni käyttää sen enemmistöomistuksen kautta, joka sillä on kantajana olevassa kreikkalaisessa yhtiössä) kanssa. Täsmällisemmin sanottuna se tiedusteli unionin tuomioistuimelta tämän kreikkalaisen säännösten yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa, kun otetaan huomioon se seikka, että Kreikka kärsi akuutista talouskriisistä ja erittäin suuresta työttömyydestä.

Unionin tuomioistuimen mukaan perusoikeuskirjassa taattuja perusoikeuksia on sovellettava, kun kansallinen säännöstö on omiaan rajoittamaan yhtä tai useampaa perussopimuksissa taattua perusvapautta ja asianomainen jäsenvaltio vetoaa yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin tällaisen rajoituksen oikeuttamiseksi. Se täsmensi myös, että tällaisessa tilanteessa kyseiseen kansalliseen säännöstöön voidaan siten soveltaa määrättyjä poikkeuksia ainoastaan silloin, kun se on niiden perusoikeuksien mukainen, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo. Tämä perusoikeuksien mukaisuuden velvoite kuuluu nimittäin unionin oikeuden ja siten perusoikeuskirjan soveltamisalaan. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että sitä, että jäsenvaltio soveltaa unionin oikeudessa määrättyjä poikkeuksia oikeuttaakseen EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden rajoittamisen, on pidettävä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden soveltamisena.

¹⁹ Työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.7.1998 annettu neuvoston direktiivi 98/59/EY (EYVL L 225, 12.8.1998, s. 16).

Koska käsiteltävässä asiassa Kreikan säännösten katsottiin muodostavan sijoittautumisvapauden rajoituksen, perusoikeuskirjaa voitiin soveltaa. Tämän järjestelmän oikeuttamiseksi vedottiin tavoitteisiin, jotka koskivat muun muassa työntekijöiden suojelua ja työttömyyden torjuntaa. Nämä tavoitteet on oikeuskäytännössä hyväksytty yleistä etua koskeviksi pakottaviksi syiksi, joilla voidaan oikeuttaa perussopimuksissa taattujen perusvapauksien rajoitukset, kunhan ne ovat perusoikeuskirjan 16 artiklan (elinkeinovapaus) mukaisia, niillä kyetään toteuttamaan kyseessä oleva tavoite eikä niillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (61–65 ja 71–75 kohta).

III. Asiat, joissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole osoittanut yhteyttä unionin oikeuteen

Tuomio 8.5.2014, Pelckmans Turnhout (C-483/12, EU:C:2014:304)

Pääasian oikeudenkäynnissä puutarhanhoitoalalla toimiva belgialainen yhtiö oli vaatinut, että useat sen kilpailijayhtiöt veloitetaan lopettamaan toimintatapansa pitää liikkeensä auki seitsemänä päivänä viikossa, vaikka Belgian lainsäädännössä edellytettiin liikkeen pitämistä suljettuna yhtenä päivänä viikossa. Kilpailijayhtiöt puolestaan katsoivat, että kyseessä oleva säännöstö oli unionin oikeuden vastainen.

Rechtbank van koophandel te Antwerpen (Antwerpenin kauppatuomioistuin, Belgia) esitti yhtäältä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä (ks. unionin tuomioistuimen vastaus, määräys Pelckmans Turnhout, C-559/11, EU:C:2012:615) ja toisaalta perustuslaillisuutta koskevan kysymyksen Grondwettelijk Hofille (perustuslakituomioistuin, Belgia). Viimeksi mainittu päätti puolestaan kääntyä unionin tuomioistuimen puoleen. Koska riidanalaisessa säännöstössä säädettiin poikkeuksista ja koska sitä ei sovellettu kaikkiin elinkeinonharjoittajiin, perustuslakituomioistuin pohti, onko se perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklassa vahvistettujen yhdenvertaisuuden ja syrjintäkiellon periaatteiden mukainen. Se pyysi täten unionin tuomioistuinta tulkitsemaan mainittuja artikloita yhdessä perusoikeuskirjan 15 artiklan (ammattillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä) ja 16 artiklan (elinkeinovapaus) sekä SEUT 34–SEUT 36 artiklan (tavaroiden vapaa liikkuvuus) ja SEUT 56 ja SEUT 57 artiklan (palvelujen tarjoamisen vapaus) kanssa.

Unionin tuomioistuin puolestaan katsoi, ettei se ollut asiassa toimivaltainen tulkitsemaan mainittuja perusoikeuskirjan määräyksiä. Se muistutti tästä ensinnäkin, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan alakohtaan mukaan ennakkoratkaisupyynnöön on sisällytettävä selostus niistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkinnasta tai pätevydestä, sekä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteama yhteys kyseisten säännösten ja pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavien kansallisen oikeuden säännösten välillä. Tällaisen selostuksen samoin kuin asiaa koskevista tosiseikoista työjärjestyksen 94 artiklan alakohtaan nojalla esitettävän yhteenvedon perusteella unionin tuomioistuimen on voitava tarkastaa paitsi ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen myös toimivaltansa vastata esitettyyn kysymykseen. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin totesi, että ennakkoratkaisupyynnössä ei ollut mitään konkreettista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että pääasiassa kyseessä oleva oikeudellinen tilanne kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, mikä on tarpeellinen edellytys, jotta jäsenvaltio voi pyytää perusoikeuskirjan tulkintaa. Unionin tuomioistuin katsoi, että ennakkoratkaisupyynnössä ei osoitettu mitenkään, että oikeusriidalla olisi yhteys johonkin niistä tilanteista, joita ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemassa perussopimuksen määräyksissä tarkoitetaan (16, 20, 22, 23, 26 ja 27 kohta sekä tuomiolauselmalla).

Tuomio 2.7.2015, Gullotta ja Farmacia di Gullotta Davide & C. (C-497/12, EU:C:2015:436)

Tässä asiassa oli kyse italialaisesta apteekkarista, joka halusi myydä erässä itsehoitoapteekissaan lääkkeitä, jotka eivät edellytä reseptiä ja joita terveystalvelut eivät korvaa. Häneltä evättiin kuitenkin tähän tarvittava lupa, koska Italian lainlainsäädännössä säädettiin, että tällaisia lääkkeitä voidaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeissä. Apteekkari väitti, että kyseinen lainsäädäntö oli unionin oikeuden vastainen ja saattoi asian Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Sisilian alueellinen hallintotuomioistuin, Italia) käsiteltäväksi. Se esitti unionin tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä, joista yksi koski perusoikeuskirjan 15 artiklan (ammattillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä) tulkintaa.

Unionin tuomioistuin mainitsi työjärjestyksensä 94 artiklan c alakohdan ja katsoi, että ennakkoratkaisupyyntö ei täyttänyt mainitussa artiklassa esitettyjä edellytyksiä. Sen perusteella ei nimittäin voitu ymmärtää, miksi ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäilyksiä pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön yhteensopivuudesta perusoikeuskirjan 15 artiklan kanssa. Siinä ei myöskään ollut tarpeellisia tietoja, joiden perusteella unionin tuomioistuin kykenisi osoittamaan kansalliselle tuomioistuimelle ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joiden perusteella viimeksi mainittu voisi ratkaista sen käsiteltävänä olevan oikeudellisen ongelman. Täten unionin tuomioistuin jätti esitetyn ennakkoratkaisupyyntönsä tutkimatta, koska se katsoi, ettei sillä ollut tiedossaan niitä seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen (17–21 kohta ja tuomiolauselma).

Määräys 11.12.2014, Stylinart (C-282/14, EU:C:2014:2486)

Tässä asiassa yhtiöltä, jonka kotipaikka oli Puolassa ja jonka liiketoiminta koostui tavaroiden kuljetuksista ja toimituksista Saksassa, pakkolunastettiin osa sen kiinteistöä tien rakentamista varten. Pakkolunastuksen johdosta mainittu yhtiö joutui ryhtymään eräisiin toimiin, jotka kasvattivat huomattavasti sen toimintakustannuksia. Puolan oikeuden mukaan pakkolunastuksen johdosta määrättävä korvaus saattoi kuitenkin vastata vain pakkolunastetun omaisuuden arvoa. Tähän korvaukseen ei voitu minkään oikeudellisen perustan nojalla sisällyttää määriä, jotka vastasivat kärsittyä vahinkoa, eli todellista vahinkoa ja saamatta jäänyttä voittoa. Koska kyseinen yhtiö katsoi, että sen saama korvaus oli riittämätön, se saattoi asian Sąd Rejonowy w Rzeszowien (Rzeszówin alioikeus, Puola) käsiteltäväksi, joka puolestaan tiedusteli unionin tuomioistuimelta, oliko kyseessä oleva säännöstö yhteensoveltuva perusoikeuskirjan 16 artiklan (elinkeinovapaus) ja 17 artiklan (omistusoikeus) kanssa. Kansallinen tuomioistuin pohti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön valossa sitä, voitiinko perusoikeuskirjan määräyksillä täyttää se oikeudellinen tyhjiö, jonka se oli havainnut Puolan oikeudessa.

Unionin tuomioistuin katsoi, ettei se ollut asiassa toimivaltainen, koska ennakkoratkaisupyyntönsä ei ollut vähäisintäkään selvitystä yhteydestä, jonka kansallinen tuomioistuin katsoi vallitsevan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön välillä. Muistutettuaan työjärjestyksensä 94 artiklan c alakohdan sisällöstä unionin tuomioistuin huomautti, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ainoastaan lainasi perusoikeuskirjan määräyksiä eikä vedonnut muihin unionin oikeuden säännöksiin eikä myöskään esittänyt niitä konkreettisia syitä, joiden vuoksi se on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä muiden kuin perusoikeuskirjassa olevien unionin oikeuden säännösten tulkinnasta tai soveltamisesta (19–22 kohta ja tuomiolauselma).

Määräys 25.2.2016, Aiudapds (C-520/15, EU:C:2016:124)

Agenzia Italiana del Farmaco (Italian lääkevirasto, jäljempänä AIFA) oli tehnyt päätöksen, jolla eräs syöpälääke oli rajoitettu käytettäväksi yksinomaan julkisissa ja yksityisissä sairaaloissa, ja evännyt täten sen käytön luvallistetuilta päiväkirurgian laitoksilta. Associazione Italiana delle Unità Dedicare Autonome

Private di Day Surgery e dei Centri di Chirurgia Ambulatoriale (jäljempänä Aiudapds) teki ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen ylimääräisen muutoksenhaun tasavallan presidentiltä edellä mainitusta päätöksestä. Se väitti, että eräät lääkeyhtiöt harjoittavat vakavaa kilpailunvastaista toimintaa ja että AIFA on syyllistynyt merkittäviin laiminlyönteihin. Yksi näistä lääkeyhtiöistä vastusti edellä mainittua muutoksenhakua ja vaati, että Aiudapds:n vaatimus tutkitaan alueellisessa hallintotuomioistuimessa.

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohti, oliko tällainen säännöstö, jossa sallitaan se, että tasavallan presidentille osoitettavan ylimääräisen muutoksenhakumenettelyn yhdelle asianosaiselle annetaan oikeus saada asia siirretyksi alueelliseen hallintotuomioistuimeen ilman saman oikeudenkäynnin minkään muun asianosaisen suostumusta tai myötävaikutusta, koska siitä aiheutuisi huomattava ja epäoikeudenmukainen haitta oikeudenkäynnin heikoimmille osapuolille, yhteensoveltuva perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan (oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen) ja 54 artiklan (oikeuksien väärinkäytön kieltö) kanssa.

Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin totesi, ettei ennakkoratkaisupyynnössä ollut mitään seikkoja, joiden perusteella voitiin katsoa, että pääasia koski jonkin muun unionin oikeuden säännön kuin perusoikeuskirjassa olevien sääntöjen tulkintaa tai soveltamista. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, ettei se ollut toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen (21 ja 23 kohta).